

ตลาดน้ำไทรน้อย: การจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน*

SAI NOI FLOATING MARKET: MANAGEMENT FOR CULTURAL TOURISM DEVELOPMENT THROUGH COMMUNITY PARTICIPATION

ณรงค์ อนุรักษ์*, สุรสิทธิ์ วิฑยารัฐ, ปุณรภา ประดิษฐพงษ์

Narong Anurak, Surasit Vithayarat, Punrapha Praditpong

วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

College of Communication Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Narong.an@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อย 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อย 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในชุมชน เขตถนนทบุรี เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยโปรแกรม SPSS หาข้อสรุปทางสถิติ ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.04$) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดทัศนียภาพที่สอดคล้องกับ แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 1.60$) มากที่สุดรองลงมา คือ ด้านการร่วมมือเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 1.19$) ด้านที่ในชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการเสนอความคิดเห็นในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับกรรมการชุมชนในการประชุมประจำเดือน ($\bar{X} = .90$) 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อย ได้แก่ อายุ การศึกษา ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จากผลสรุปดังกล่าว การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจัดได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ไม่เพียงแต่จะส่งผลกับการท่องเที่ยวอย่างเดียวแต่ครอบคลุม ถึงการแบ่งปันผลประโยชน์เฉพาะอย่างยิ่งด้านรายได้มาใช้ในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ธุรกิจท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมพัฒนาไปอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการ, พัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ตลาดน้ำไทรน้อย

Abstract

The purpose of this article was to: 1) study the level of participation of local communities in the development of cultural attractions in Sai Noi floating market 2) Study of factors related to the participation of local communities in the development of Sai Noi floating market cultural

* Received July 17, 2023; Revised August 16, 2023; Accepted September 15, 2023

attractions and 3) Study of problems, obstacles, and suggestions for promoting participation of local communities in the development of cultural attractions in Sai Noi Floating Market. It is an exploratory research. The sample group was people living in the community in Nonthaburi district. The research tools were questionnaires and analyzed the data using SPSS to find statistical conclusions. The study found 1) The level of participation of the local community in the development of tourist sites at a moderate level. ($\bar{x} = 1.04$) in which the people in the community are involved in the maintenance of the environment in your home In order to create the scenery that is most consistent with the nearby tourist attractions ($\bar{x} = 1.60$), followed by As for cooperation, suggesting in organizing activities for the conservation of tourist attractions in nearby communities of you ($\bar{x} = 1.19$) and the aspect that the least people in the community participate in is the offering of opinions in conservation of tourist attractions near the community With the community committee members in the monthly meeting ($\bar{x} = .90$) 2) the study of factors related to the participation of local communities in source development Cultural Tourism, Sai Noi Floating Market Nontha buri province found that age, education, knowledge level Understand cultural tourism issues And 3) obstacles in the development of tourist destinations are factors that Correlated with participation in the development of cultural tourist attractions From the above summary Not only traveling but also sharing the benefits from tourism businesses, especially terms of income used to conserve natural resources and the environment for the tourism business to develop sustainably.

Keywords: Management, Cultural Tourism Development, Community Participation, Sai Noi Floating Market

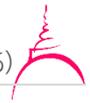
บทนำ

อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ได้จัดทำโครงการ ตลาดน้ำไทรน้อยขึ้น บริเวณลำคลองพระพิมลราชา ช่างที่ว่าการอำเภอไทรน้อย ถนนบางกรวย - ไทรน้อย โดยโครงการดังกล่าวสืบเนื่องจากภูมิประเทศ ในเขตอำเภอไทรน้อย เป็นพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีคลองน้อยใหญ่มากถึง 54 คลอง ประกอบกับเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดรายได้กับประชาชนโดยการเพิ่มตลาดจำหน่ายสินค้า ซึ่งเป็นผลผลิตของคนในท้องถิ่นอันเป็นการส่งเสริม อาชีพและเพิ่มพูนรายได้ รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และส่งเสริมให้อำเภอไทรน้อยได้เป็นที่รู้จักแพร่หลายของประชาชนโดยทั่วไป ในการนี้อำเภอไทรน้อยได้ประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในการก่อสร้างแพขายอาหารในน้ำ ก่อสร้างซุ้มและร้านค้าขายของริมเขื่อน องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งและเทศบาลตำบลไทรน้อยปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ประชาชนที่มาเที่ยวตลาดน้ำไทรน้อยนอกจากจะมารับประทานอาหาร สะอาด รสชาติอร่อยบริเวณแพ ซื้อสินค้า ผลิตภัณฑ์จากเกษตรกร สินค้าหนึ่งตำบล - หนึ่งผลิตภัณฑ์ จากกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกรโดยตรงแล้ว อำเภอไทรน้อย ยังจัดให้มีบริการท่องเที่ยวทางเรือชมวิถีชีวิต ของชาวอำเภอไทรน้อย บริเวณสองฝั่งคลองพระพิมลราชาและบริการรถตู้นำท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทางด้านเกษตร

อำเภอไทรน้อย เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนนทบุรีที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำคลองหลายสายโดยเฉพาะ คลองพิมลราชา ซึ่งเป็นคลองสายหลัก ในการใช้น้ำอุปโภคบริโภคประกอบกับราษฎรในอำเภอไทรน้อยส่วนใหญ่ มีอาชีพในการเกษตรทำสวนทำนาเป็นอาชีพหลัก ชาวบ้านมีรายได้น้อย ไม่พอเลี้ยงชีพเท่าที่ควร เห็นสมควรจะต้อง มีอาชีพหารายได้เสริม ประกอบกับประชาชนบางกลุ่มได้รับการส่งเสริมจากส่วนราชการให้มีอาชีพเสริมผลิตสินค้า หลายประเภท แต่เมื่อผลิตแล้วไม่มีตลาดรองรับ สินค้าที่ผลิตขึ้นมามีปัญหาในด้านการตลาด รวมถึงการถูกเอารัด เอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางทำให้พืชผลทางการเกษตรที่ผลิตได้จำหน่ายไม่ได้ราคา ส่งผลให้เกษตรกรบางรายต้อง ละทิ้งอาชีพเดิม หันไปประกอบอาชีพอื่น หรือไม่ก็ต้องไปประกอบอาชีพรับจ้างรายวัน พอให้ครอบครัวอยู่ได้ส่งผล ให้มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ รายได้ของครอบครัวลดน้อยลง ส่งผลให้การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตถดถอยขาดความ เข้มแข็งของชุมชน ขาดความอบอุ่นขาดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน จากการดำเนินงานตลาดน้ำไทรน้อย ทำให้เกิดอาชีพและรายได้เพิ่มของเกษตรกรและนำของที่ผลิตได้มาจำหน่ายด้วยตนเองตลอดจนได้มีการพัฒนา สิ่งแวดล้อมในลำคลองพระพิมลราชาให้สะอาดไม่มีผักตบชวา น้ำในลำคลองสามารถใช้ประโยชน์ทั้งอุปโภคบริโภค การสัญจรทางน้ำสามารถใช้ได้และมีการเลี้ยงปลาบริเวณตลาดน้ำ เป็นที่เพาะพันธุ์ปลา ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยว ทางน้ำ นอกจากการพัฒนาให้เป็นตลาดน้ำแล้วยังมีการพัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอำเภอไทรน้อย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวอำเภอไทรน้อย เช่น ชมสวนเกษตรไทรน้อย ซึ่งเป็นสวนพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิด ชมสวนไม้ผลของลุงช่างพันธุ์ไม้ซึ่งเป็นสวนมะม่วงแม่ลูกดกที่ขึ้นชื่อ ของอำเภอไทรน้อย ชมสวนกล้วยไม้ที่เป็นสวนกล้วยไม้ส่งออกที่มีจำนวนร้อยกว่าไร่ เป็นผลผลิตที่ส่งออกในเอเชีย และยุโรป ชมสวนบอนสีเฉลิมพระเกียรติมีพันธุ์บอนสีหลายร้อยชนิดและมีนักท่องเที่ยวซื้อได้ในราคาถูก สำหรับ ตลาดน้ำไทรน้อย เป็นตลาดน้ำที่เพิ่งเปิดตัวได้ไม่นานและตั้งอยู่ริมคลองพระพิมลราชา ที่วัดไทรใหญ่ เป็นแพอาหาร เป็นศูนย์รวมของอาหารคาวหวาน ผักปลอดสารพิษ ผลไม้หลายชนิดที่ชาวบ้านนำมาจำหน่ายริมฝั่งคลอง สามารถ เลือกซื้อเลือกหาตามต้องการ นอกจากนี้ ชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตของชาวนนทบุรี ที่อาศัยอยู่ตามริมฝั่งคลอง ยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติและความเป็นไทยอยู่ มีเฉพาะวันเสาร์ - อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 06.00 - 16.00 น. และมีรถยนต์บริการนำชมสวนเกษตรท่องเที่ยว ชมไม้ดอกไม้ประดับ เช่น บอนสี กล้วยไม้ สวนผลไม้ ทางการเกษตร เช่น มะม่วง ทุเรียน ซึ่งโดยส่วนมากแล้วจะมุ่งเน้นที่ลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการศึกษาจากหนังสือของ พจนา สวนศรีและ สมภพ ยีจ้อหอ ได้เสนอรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถตอบสนอง และสามารถพัฒนาสู่ กระบวนการพัฒนาสังคมแบบยั่งยืนได้ ภายใต้มิติต่าง ๆ ดังนี้ 1) มิติด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนี้ควรก่อให้เกิด การเรียนรู้ และร่วมมือกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งจำกัดให้เกิดผลกระทบด้าน สิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด 2) มิติด้านการเมือง กิจกรรมนี้ควรเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในระดับล่าง โดยการสร้างกระบวนการวางแผนและการตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน 3) มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม กิจกรรมนี้ควรสร้างสรรคการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ของกลุ่มคนที่ต่างวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นรวมทั้งเท่าทันต่อวัฒนธรรมแบบเมืองที่เติบโต อย่างไร้รากฐาน 4) มิติด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมนี้ควรนำไปสู่การกระจายรายได้ และผลกำไรที่เกิดจากการท่องเที่ยว ให้เกิดกับชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้น ประชาชนในพื้นที่จะเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาและควบคุมการเติบโตของ การท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง ภายใต้มิติที่ไม่ขัดแย้งกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ (พจนา สวนศรี และ สมภพ ยีจ้อหอ, 2556) ในขณะที่พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ได้ให้ความหมายของ วัฒนธรรม คือ วัฒนธรรม หมายความว่า "ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมกลืนก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน" วัฒนธรรม เป็นคำที่เกิดขึ้นในภาษาไทย ในสมัยที่รัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงครามนายกรัฐมนตรี ได้มองเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ คำเดิมเป็น

ภาษาอังกฤษ คือ “Culture” ในตอนแรก “พระมหากษัตริย์” แห่งวัดมหาธาตุได้แปลคำนี้ว่า “ภูมิธรรม” แต่กรมหมื่นนราธิปพงษ์ประพันธ์ทรงเล็งเห็นว่า คำว่า ภูมิธรรม มีความหมายค่อนข้างคงที่ พระองค์ท่านทรงมีความประสงค์ให้คำนี้มีความหมายในลักษณะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงลง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทรงแปลใหม่เป็น “วัฒนธรรม” และมีการนำมาใช้สืบต่อมาตลอดสมัยที่ประเทศไทยมีกระทรวงวัฒนธรรม และคงใช้อยู่ในปัจจุบันด้วย วัฒนธรรม คือ ส่วนประกอบที่สลับซับซ้อนทั้งหมดของลักษณะอันชัดเจนของจิตวิญญาณ วัตถุ สติปัญญาและอารมณ์ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสังคมหรืออยู่คนละ วัฒนธรรมมิได้หมายถึงเฉพาะเพียงศิลปะและวรรณกรรมเท่านั้น แต่หมายถึง ฐานนิยมต่าง ๆ ของชีวิต สิทธิพื้นฐานต่าง ๆ ของมนุษย์ ระบบค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2556) การจะจัดว่าสถานที่ใดเป็นจุดที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว และจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายๆ อย่างผสมผสานกัน ดังมีผู้กล่าวถึง องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวได้หลายท่านด้วยกัน เช่น Collier และ Harraway มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การท่องเที่ยวจะบรรลุวัตถุประสงค์นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ หรือ “3As” คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เกิดจากสถานที่ (Site) หรือเหตุการณ์ (Events) สถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์สร้างเพียงอย่างเดียว 2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้รวดเร็วปลอดภัย และสะดวกสบายยิ่งขึ้น ดังนั้น การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) เช่น ระบบการขนส่ง ระบบสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีระบบการขนส่ง (Transportation) ซึ่งประกอบด้วยเส้นทาง ยานพาหนะ สถานีและผู้ประกอบการการขนส่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง (Collier and Harraway, 1997) ด้าน Cooper และคณะ กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญที่จะสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 4 As คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2) การเข้าถึง (Access) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) บริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง (Ancillary Service) (Cooper, J., and others, 2005) สำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ บัญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ได้กล่าวถึงในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวรัฐบาลได้ให้ความสนใจที่จะพัฒนาเพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวขีดชูและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างสมศักดิ์ศรีและสร้างสรรค์ ซึ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีอยู่ 4 ประการ คือ ทางด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว การขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ข้าราชการการท่องเที่ยว โดยการกำหนดนโยบายส่วนรวมให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ ชูเกียรติ นพเกตุ ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดผลสำเร็จ คือ ต้องทราบความต้องการและความสามารถในการใช้บริการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง และความสามารถที่จะรับได้ของสถานที่ (ชูเกียรติ นพเกตุ, 2553) ในส่วนของการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบท โดยมุ่งเน้นคนเป็นสำคัญกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) นักวิชาการได้อธิบายและให้ความหมายปัจจัยและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับแนวทางการศึกษา โดยโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ ได้ให้ความหมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไร และทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนารวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ (Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. , 1981) การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมาย วิธีการดำเนินชีวิต หน้าที่ความรับผิดชอบ ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณี ทศนคติ ความผูกพัน ความเชื่อ จิตใจ อารมณ์ ความสำนึกกรักหวง

แผนในศิลปวัฒนธรรม โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล 2) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม 3) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี 4) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน ความเสนาหา จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ตลาดน้ำไทรน้อยกำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นจำนวนมากอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ ยังได้เข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติและวิถีชีวิต วัฒนธรรมริมน้ำของชาวบ้านอีกด้วย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ตลาดน้ำไทรน้อย : การจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อทราบถึงความคิดเห็นแล้วก็สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่ชุมชน ผู้ประกอบการ รวมไปถึงพนักงานของรัฐ ในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี หรือเป็นแบบอย่างในการจัดการของสถานที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
3. ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในเขตชุมชน ความรู้ความเข้าใจของคน ในชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้ 1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในชุมชน อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 4,251 คน เป็นชาย 2,046 คน เป็นหญิง 2,205 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในชุมชน อำเภอไทรน้อย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Non - probability sampling ชนิด Convenience sampling จำนวน 310 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเชิงสำรวจ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ความรู้ ความเข้าใจของคนในชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ได้แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชน อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แล้วเก็บแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วจึงประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องแล้วให้ คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หลังจากนั้นจึงทำคู่มือลงรหัส พร้อมทั้งเปลี่ยนข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข (Code) 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปข้อมูล

เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของคนในชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Interferential analysis) เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อยจังหวัดนนทบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อยจังหวัดนนทบุรี ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำแนกตามความรู้ ความเข้าใจ

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ
1. การเก็บค่าเข้าชม หรือค่าใช้สถานที่ เช่น ห้องสุขา ค่าที่จอดรถ รายได้ทั้งหมดนี้ใช้ในการบำรุงรักษาสถานที่ให้คงสภาพที่ดีในระยะยาว	1.13	0.64	ปานกลาง
2. การรักษาระบบนิเวศน์ให้ยั่งยืน หมายถึง การปันผลประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	1.51	0.57	มาก
3. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการขายของที่ระลึกนั้นเป็นการให้ประโยชน์ที่ยั่งยืนดีกว่าที่ประชาชนท้องถิ่นจะหารายได้จากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อมาใช้ประโยชน์ได้เพียงคนเดียวเท่านั้น	1.57	0.60	มาก
4. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจ และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ให้ยั่งยืน	1.63	0.56	มาก
5. การรักษาสภาพแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การกำจัดขยะมูลฝอยให้เรียบร้อย	1.63	0.56	มาก
6. ทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นสมบัติของนักธุรกิจที่ประกอบกิจการท่องเที่ยวที่จะเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียว	0.91	0.79	ปานกลาง
7. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะไม่เน้นการเที่ยวชมเพื่อความเพลิดเพลิน	1.06	0.74	ปานกลาง
8. การเข้าร่วมโครงการในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวกับภาครัฐ และเอกชน คือ หน้าที่ของทุกคนในชุมชนเพราะท่าน คือ คนที่อยู่ใกล้ชิดแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด	1.28	0.71	ปานกลาง
ภาพรวม	1.34	0.33	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวมที่ระดับมาก ($\bar{x} = 1.34$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บค่าเข้าชม หรือค่าใช้สถานที่ เช่น ห้องสุขา ค่าที่จอดรถ รายได้ทั้งหมดนี้ใช้ในการบำรุงรักษาสถานที่ให้คงสภาพที่ดีในระยะยาว มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.13$) สำหรับความรู้ด้านการรักษาระบบนิเวศน์ให้ยั่งยืน หมายถึง การปันผลประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับ

มาก ($\bar{X} = 1.51$) ความรู้ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทำให้ประชาชนมีรายได้จากการขายของที่ระลึกนั้นเป็นการให้ประโยชน์ที่ยั่งยืนดีกว่าที่ประชาชนท้องถิ่นจะหารายได้จากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อมาใช้ประโยชน์ได้เพียงหนเดียวเท่านั้นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก ($\bar{X} = 1.57$) ความรู้ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก ($\bar{X} = 1.63$) ความรู้ด้านการรักษาสภาพแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การกำจัดขยะมูลฝอยให้เรียบร้อยกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก ($\bar{X} = .63$) ด้านทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นสมบัติของนักธุรกิจที่ประกอบกิจการท่องเที่ยวที่จะเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง ($\bar{X} = .91$) ความรู้ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะไม่เน้นการเที่ยวชมเพื่อความเพลิดเพลินกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 1.06$) และสุดท้ายความรู้ด้านการเข้าร่วมโครงการในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวกับภาครัฐ และเอกชน คือ หน้าที่ของทุกคนในชุมชนเพราะท่าน คือ คนที่อยู่ใกล้ชิดแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.28$)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ตามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในเขตชุมชน ความรู้ความเข้าใจของคน ในชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีข้อมูลเชิงพรรณนา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.3 มีอายุ ระหว่าง 36 - 45 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 52.6 มีระดับการศึกษานุปริญญา หรือ ปวส.มากที่สุด ร้อยละ 31.3 มีอาชีพค้าขายอยู่มากที่สุด ร้อยละ 27.7 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาทมากที่สุด ร้อยละ 45.8 และส่วนใหญ่เป็นคนจังหวัดนนทบุรี โดยกำเนิด ร้อยละ 70.0 และอาศัยอยู่ในเขตชุมชนไทรน้อย มาแล้วมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 56.5 นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 79.7 2) ความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวมที่ระดับมาก ($\bar{X} = 1.34$) โดยมีความรู้ว่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนมากที่สุด มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก ($\bar{X} = 1.63$) และความรู้ด้านการรักษาสภาพแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การกำจัดขยะมูลฝอยให้เรียบร้อย มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก ($\bar{X} = 1.63$) เช่นกัน โดยด้านที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ความรู้ที่ว่าทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นสมบัติของนักธุรกิจที่ประกอบกิจการท่องเที่ยวที่จะเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง ($\bar{X} = .91$) ปรากฏตามตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 แสดงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ตัวแปร	มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
เพศ		√
อายุ	√	
สถานภาพสมรส		√
ระดับการศึกษา	√	
อาชีพ		√

ตารางที่ 2 แสดงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

ตัวแปร	มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
รายได้เฉลี่ย/เดือน		√
สถานที่เกิด		√
ระยะเวลาที่อาศัยในเขตชุมชน		√
สถานภาพในครอบครัว		√
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	√	
ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	√	

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ความรู้ความเข้าใจ	$\bar{x}$	N	S.D.
มีความรู้ ความเข้าใจน้อย	0.78	14	0.62
มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง	0.91	125	0.55
มีความรู้ความเข้าใจมาก	1.15	171	0.71
ภาพรวม	1.04	310	0.66

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจน้อย ค่าเฉลี่ย 1.15

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จากผลการวิเคราะห์ที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.45$) โดยมีเพียงปัญหา และอุปสรรคด้านไม่กล้าที่จะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพราะว่าท่านยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่ดีพอ ($\bar{x} = 3.27$) และด้านชุมชนของท่านยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในทางวัฒนธรรมเพราะอุปกรณ์สื่อสาร เช่น โทรศัพท์ มีไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 3.39$) เท่านั้นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1.4

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจากผลการวิเคราะห์ พบว่า ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.04$) โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านของท่านเพื่อให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงามสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง ($\bar{x} = 1.60$) มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการร่วมมือเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงชุมชนของท่าน ($\bar{x} = 1.19$) และด้านที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการเสนอความคิดเห็นในทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ชุมชน กับกรรมการชุมชนในการประชุมประจำเดือน ($\bar{x} = .90$) ปรากฏตามตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัญหาและอุปสรรค

ปัญหา และอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้
1. ท่านเห็นว่าหน่วยงานทางราชการไม่ได้มีการกำหนดบทบาทให้แก่ชุมชนอย่างชัดเจนในเรื่องที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในบริเวณใกล้เคียงกับชุมชน	3.42	0.80	มาก
2. ท่านเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรที่จะมีการเชิญชวนและสนับสนุนชุมชนไปมีส่วนร่วมมากกว่าที่จะให้ชุมชนแสดงออกเอง	3.55	0.88	มาก
3. ท่านไม่กล้าที่จะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพราะที่ท่านยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีพอ	3.27	0.99	ปานกลาง
4. ท่านเห็นว่าควรจัดให้มีการอบรม และให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมแก่ชุมชนของท่านเป็นประจำทุกเดือน	3.54	0.95	มาก
5. ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐยังคงส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่ชุมชนให้มากขึ้น	3.59	1.01	มาก
6. ท่านเห็นว่าหน่วยงานทางราชการได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่น	3.44	0.94	ปานกลาง
7. ท่านเห็นว่าชุมชนของท่านยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการอนุรักษ์ เพราะอุปกรณ์สื่อสาร เช่น โทรศัพท์ มีไม่เพียงพอ	3.39	1.04	ปานกลาง
8. ท่านเห็นว่า การที่หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยว ควรให้การสนับสนุนชุมชนเกี่ยวกับอุปกรณ์สื่อสารเพื่อที่ชุมชนจะได้แจ้งข่าวสารได้โดยรวดเร็ว	3.43	0.98	มาก
ภาพรวม	3.45	0.61	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ปัญหา และอุปสรรคโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคที่ระดับเห็นด้วยมาก กล่าวคือ ปัญหาด้านหน่วยงานทางราชการไม่ได้มีการกำหนดบทบาทให้แก่ชุมชนอย่างชัดเจนในเรื่องที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในบริเวณใกล้เคียงกับชุมชน ($\bar{X} = 3.42$) ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรที่จะมีการเชิญชวนและสนับสนุนชุมชนไปมีส่วนร่วมมากกว่าที่จะให้ชุมชนแสดงออกเอง ($\bar{X} = 3.55$) ด้านการจัดให้มีการอบรม และให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แก่ชุมชนของท่านเป็นประจำทุกเดือน ($\bar{X} = 3.54$) ด้านหน่วยงานภาครัฐยังคงส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่ชุมชนให้มากขึ้น ($\bar{X} = 3.59$) ด้านหน่วยงานทางราชการได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.44$) ด้านการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรให้การสนับสนุนชุมชนเกี่ยวกับอุปกรณ์สื่อสารเพื่อที่ชุมชนจะได้แจ้งข่าวสารได้โดยรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.43$) มีเพียงปัญหา และอุปสรรคใน 2 ด้าน เท่านั้นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง คือ ด้านไม่กล้าที่จะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพราะท่านยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่ดีพอ ($\bar{X} = 3.27$) และด้านชุมชนของท่านยังไม่

มีประสิทธิภาพที่ดีพอในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการอนุรักษ์ เพราะอุปกรณ์สื่อสาร เช่น โทรศัพท์ มีไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 3.39$)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{x}$	N	S.D.
เห็นด้วยน้อยที่สุด	0.41	2	0.19
เห็นด้วยน้อย	0.81	25	0.63
เห็นด้วยปานกลาง	0.83	123	0.56
เห็นด้วยมาก	1.19	117	0.68
เห็นด้วยมากที่สุด	1.40	43	0.64
ภาพรวม	1.04	310	0.66

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากกว่าผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคน้อย โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย 1.40 ที่เห็นด้วยมากที่สุด

อภิปรายผล

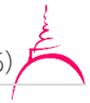
จากผลการวิจัย สามารถอภิปราย ได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวมที่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บค่าเข้าชม หรือค่าใช้สถานที่ เช่น ห้องสุขา ค่าที่จอดรถ รายได้ทั้งหมดนี้ใช้ในการบำรุงรักษาสถานที่ให้คงสภาพที่ดีได้ในระยะยาว มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง สำหรับความรู้ด้านการรักษาระบบนิเวศน์ให้ยั่งยืน หมายถึง การปันผลประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก ความรู้ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทำให้ประชาชนมีรายได้จากการขายของที่ระลึกนั้นเป็นการให้ประโยชน์ที่ยั่งยืนดีกว่าที่ประชาชนท้องถิ่นจะหารายได้จากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อมาใช้ประโยชน์ได้เพียงหนเดียวเท่านั้นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก ความรู้ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ให้ยั่งยืนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก ความรู้ด้านการรักษาสภาพแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การกำจัดขยะมูลฝอยให้เรียบร้อยกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก ด้านทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นสมบัติของนักรูรกิจที่ประกอบกิจการท่องเที่ยวที่จะเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง ความรู้ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะไม่เน้นการเที่ยวชมเพื่อความเพลิดเพลินกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง และสุดท้ายความรู้ด้านการเข้าร่วมโครงการในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับภาครัฐ และเอกชน คือ หน้าที่ของทุกคนในชุมชนเพราะท่าน คือ คนที่อยู่ใกล้ชิดแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัชย์ ขาวทอง ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง (อพป.) ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับโครงการ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ และความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมโครงการมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ (สุรัชย์ ขาวทอง, 2559)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ตามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในเขตชุมชน ความรู้ ความเข้าใจของคน ในชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีข้อมูลเชิงพรรณนา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษา อนุปริญญา หรือ ปวส.มากที่สุด มีอาชีพค้าขายอยู่มากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาทมากที่สุด และส่วนใหญ่เป็นคนจังหวัดนนทบุรี โดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในเขตชุมชนไทรน้อย มาแล้วมากกว่า 10 ปี นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นสมาชิกในครอบครัว 2) ความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวมทั้งระดับมาก โดยมีความรู้ว่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหมายถึง การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ครอบคลุมถึงสาระ ด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนมากที่สุด มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมาก และความรู้ด้านการรักษาสภาพแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การกำจัด ขยะมูลฝอยให้เรียบร้อย มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ความรู้ที่ว่าทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นสมบัติของนักธุรกิจที่ประกอบกิจการท่องเที่ยวที่จะเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จินตนา เสมาเงิน ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ พัฒนาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี และพบว่า ระดับการศึกษา การมีรายได้ของประชาชนการติดต่อสื่อสาร กับผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการพัฒนาตำบล และความคาดหวัง ผลประโยชน์จากโครงการพัฒนาตำบล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนิน โครงการพัฒนาตำบล (จินตนา เสมาเงิน, 2558) นอกจากนี้แล้ว ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen และ Uphoff ที่เสนอว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนบ ท อันได้แก่ อายุ และ เพศ, สถานภาพในครอบครัว, ระดับการศึกษา, สถานภาพทางสังคม, อาชีพ, รายได้ และทรัพย์สิน (สุเมธ ทราญแก้ว, 2556) จากงานวิจัย และแนวคิดดังกล่าวสนับสนุนว่า อายุ และระดับการศึกษาของคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องด้วยการศึกษาก่อให้เกิดความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และเปรียบเสมือนแรงผลักดันทางอ้อมที่ทำให้เกิดจิตสำนึกต่อการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยววันนั้นหมายความว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาจะเกิดจิตสำนึก เห็นคุณค่าของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับต่อไปในอนาคต เมื่อแหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับ ปัจจัยด้านอายุนั้น กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มากที่สุด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอายุดังกล่าว เป็นกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด หรือกล่าวได้อีกนัย หนึ่งว่า เป็นกลุ่มที่ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนมานานมากที่สุด ดังนั้น จึงเกิดความผูกพันกับถิ่นที่อยู่ และส่งผลให้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม จากผลการวิเคราะห์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคโดยรวมในระดับมาก โดยมีเพียง ปัญหา และอุปสรรคด้านไม่กี่อย่างที่ตัดสนใจเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพราะว่าท่านยังไม่มีความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่ดีพอ และด้านชุมชนของท่านยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่ รับผิดชอบในทางวัฒนธรรมเพราะอุปกรณ์สื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือไม่เพียงพอเท่านั้น ที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น

ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจากผลการวิเคราะห์ พบว่า ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการดูแลรักษา สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านของท่านเพื่อให้เกิดทัศนียภาพที่สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการร่วมมือเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงชุมชนของท่าน และด้านที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการเสนอความคิดเห็นในทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ชุมชน กับกรรมการชุมชนในการประชุมประจำเดือน สอดคล้องกับการวิจัยของ กฤษณะ ถวิลวงษ์ ที่ศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา กรณีศึกษา โรงแรมธรรมะ (Temple stay) ของวัดภูเก็ทและชุมชนรอบวัด ในประเด็นของการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่ขาดการหมุนเวียนวาระการดำรงตำแหน่ง ทำให้เกิดความไม่ทั่วถึงต่อการมีส่วนร่วมของชาวชุมชน และการขาดความต่อเนื่องจากการสนับสนุนจากภาครัฐ (กฤษณะ ถวิลวงษ์, 2559) และสอดคล้องกับการวิจัยของ ธนากร ทองธรรมศิริ หากประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนในการช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมที่จะพัฒนาให้แหล่งชุมชนของตนเองได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ผลที่ตามมา คือ ชุมชนมีรายได้เสริมจากการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร รวมทั้งกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ รายได้เหล่านี้จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนสามารถดำเนินงานและทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างยั่งยืน (ธนากร ทองธรรมศิริ, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวมที่ระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บค่าเข้าชม หรือค่าใช้สถานที่ มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง ความรู้ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะไม่เน้นการเที่ยวชมเพื่อความเพลิดเพลินกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง และสุดท้ายความรู้ด้านการเข้าร่วมโครงการในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวกับภาครัฐ และเอกชน คือ หน้าที่ของทุกคนในชุมชนเพราะท่าน คือ คนที่อยู่ใกล้ชิดแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษานอนปริญญา หรือ ปวส. มีอาชีพค้าขาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท และส่วนใหญ่เป็นคนจังหวัดนนทบุรี โดยกำเนิด และอาศัยอยู่ในเขตชุมชนไทรน้อย มาแล้วมากกว่า 10 ปี นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นสมาชิกในครอบครัว และ 3) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยรวมในระดับมาก โดยมีเพียงปัญหา และอุปสรรคด้านไม่กล้าที่จะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพราะท่านยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่ดีพอ ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงชุมชนของท่าน และด้านที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการเสนอความคิดเห็นในทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ชุมชน กับกรรมการชุมชนในการประชุมประจำเดือน ดังนั้น 1) ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อที่จะรื้อฟื้นวิถีชีวิตแบบไทยดั้งเดิมของชาวไทรน้อย และให้มีความเป็นธรรมชาติในสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ บริเวณตลาดน้ำแห่งใหม่ เช่น การก่อสร้างทางเดินเท้าต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกันทั้งตลาดน้ำควรทำด้วยไม้เพื่อให้ดูเหมือนกับไปสู่อดีต เป็นต้น 2) หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ควรจัดกิจกรรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนมากขึ้นเพื่อคนในชุมชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมใน

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง เนื่องจาก พบว่า คนในชุมชนยังไม่กล้าตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 3) ควรมีการจัดเอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยว ติดตั้งป้ายนำทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้ครบถ้วน และติดตั้งอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ 4) ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดย จัดให้ผู้ที่มียารได้น้อยมาอยู่อาศัย โดยมีค่าใช้จ่ายต่ำ ทำการพัฒนาอาชีพตามวิถีชีวิตไทยแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งกายของชุมชนดังกล่าว จะต้องมึลักษณะดั้งเดิมอย่างแท้จริง เพราะกิจกรรมย้อนยุคเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกผู้ร่วมโครงการ และทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น 5) แนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยสร้างความร่วมมือเพื่อให้เกิดมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวโดยใช้ตัวกลาง คือ ประชาชนมีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากที่สุดเนื่องจากเป็นกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิดชุมชนมากที่สุดและใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนยาวนาน จึงเกิดความผูกพันกับถิ่นที่อยู่ ด้วยการจัดทำแผนให้คนกลุ่มนี้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่อง ตลาดน้ำไทรน้อย: การจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่สนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2556). พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485. เรียกใช้เมื่อ 29 มิถุนายน 2556 จาก <http://www.culture.go.th>
- กฤษณะ ถวิลวงษ์. (2559). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและทำนุบำรุงพระพุทธรูปศาสนา กรณีศึกษาโรงแรมธรรมะ (Temple stay) ของวัดภูเก็ตและชุมชนรอบวัด. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินตนา เสมารเงิน. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชูเกียรติ นพเกตุ. (2553). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธนากร ทองธรรมสิริ. (2563). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2560). การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พจนา สวนศรี และ สมภพ ยี่จ่อหอ. (2556). คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม (พ.ศ.2566 - 2570). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง หน้า 1 (1 พฤศจิกายน 2565).

- สุเมธ ทรายแก้ว. (2556). ปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: ศึกษากรณีโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรัชย์ ขวาทอง. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.): ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ. ใน ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาวิชาการจัดการพัฒนาสังคม. วิทยาลัยการปกครอง.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). Rural Development Participation. New York: Cornell University.
- Collier and Harraway. (1997). Principles of Tourism. Auckland: Longman Paul Ltd.
- Cooper, J., and others. (2005). Tourism: Principles and Practice. 3rd ed. Harlow: Pearson Education Ltd.